

W zamyśle organizatorów, drugi dzień konferencji (sobota – 26 IX 2015) miał być dniem warsztatów, w czasie których zaplanowano „ćwiczenia i intensywną pracę w grupach”. Ta część sympozjum była zatytułowana *Módl się i pracuj*. Poprowadzili ją zakonnicy mistrzowie życia duchowego inspirowani myślą Jana Kasjana i egipskich Ojców pustyni. Po krótkim wprowadzeniu merytorycznym i logistycznym, uczestnicy konferencji zostali podzieleni na trzy grupy ćwiczeniowe, które równocześnie (o godz. 9.15), lecz w trzech różnych miejscach, rozpoczęły warsztaty trwające po 45 minut. Pierwsza grupa, pod kierunkiem mistrzyni s. dr Małgorzaty Anny Borkowskiej OSB, zajęła się tematem: *Białe i bure. Życie codzienne mniszki*, a podstawą ćwiczeń były *Apoftegmaty* Ojców Pustyni. Druga grupa natomiast, pod kierunkiem mistrza ks. dra Janusza Śliwy SJ, zajęła się tematem: *Mądrość przewodnictwa duchowego i sztuka komunikacji*, zaś podstawą ćwiczeń była Rozmowa II: *O poznawaniu myśli* z dzieła *Collationes Patrum* Jana Kasjana. Trzecia zaś grupa, pod kierunkiem mistrza o. Tomasza Maniury OMI, zajęła się tematem: *Duchowy NordKapp w Niniwa Team*, a podstawą ćwiczeń była Rozmowa V: *O ośmiu wadach głównych* z dzieła *Collationes Patrum* Jana Kasjana. Następnie, w określonych godzinach (godz. 10.15 i 11.15), uczestnicy warsztatów zmieniali grupy tematyczne w taki sposób, że każdy uczestnik brał udział w każdym z paneli warsztatowych. Główną metodą warsztatową było czytanie i analizowanie przez uczestników ćwiczeń starożytnych tekstów monastycznych pod okiem zaproszonych Mistrzów, dzięki czemu słuchacze sami mogli się przekonać, czego uczą starożytni mistrzowie życia duchowego i monastycznego. Między poszczególnymi panelami miały miejsce piętnastominutowe przerwy.

Warto zauważyć, że konferencja zorganizowana na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego miała przede wszystkim wymiar praktyczny. Poprzez merytoryczne wprowadzenie (pierwszy dzień obrad) organizatorzy doprowadzili uczestników sympozjum do osobistego spotkania z praktycznym nauczaniem Ojców (drugi dzień obrad). Ponadto konferencja ta wpisuje się w postulowany przez Sobór Watykański II „powrót do źródeł”, realizowany m.in. poprzez ponowne odkrywanie i pogłębione analizowanie tekstów pisarzy wczesnochrześcijańskich, a zwłaszcza Ojców Kościoła. Postaci te, poprzez swe pisma, nieustannie inspirują do twórczych poszukiwań, co – jak miemam – udowodniło wrześnie spotkanie w Katowicach.

ks. Piotr Szczur – Lublin, KUL

4. OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA HISTORYKÓW STAROŻYTNYCH „PRZEMOC W ŚWIECIE STAROŻYTNYM: ŹRÓDŁA, STRUKTURY, INTERPRETACJE” (Lublin, UMCS, 28-30 IX 2015)

Ogólnopolska konferencja pt. *Przemoc w świecie starożytnym: źródła, struktury, interpretacje* została zorganizowana przez Komisję Historii Starożytnej Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz Zakład Historii Starożytnej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie przy współudziale Wydziału I Nauk Humanistycznych Lubelskiego Towarzystwa Naukowego oraz Stowarzyszenia na Rzecz Popularyzacji Kultury Antycznej „Hellas et Roma”. Rozpoczęła się ona w poniedziałek (28 IX)

o godz. 10:30 uroczystą przedpołudniową sesją plenarną, która miała miejsce w sali konferencyjnej Lubelskiego Towarzystwa Naukowego (dawny Pałac Czartoryskich, Plac Litewski 2). Natomiast sesja popołudniowa, rozpoczęta o 14:30, odbywała w gmachu tzw. Nowej Humanistyki UMCS (Plac M. Curie-Skłodowskie 4). Tam też obradowano we wtorek i w środę, czyli 29 i 30 września. Wtorek, drugi dzień obrad, był przeznaczony na prelekcje głoszone w pięciu równoległych sekcjach tematycznych. Natomiast w środę przed południem miała miejsce końcowa sesja plenarna.

*

W konferencji miało zgodnie z programem, a zatem wedle oficjalnej statystyki, zabrać głos 64 prelegentów, reprezentujących 25 ośrodków (22 krajowe i 3 zagraniczne). Oto ich pełny wykaz: 1) Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie (2 osoby: mgr Katarzyna Całus, dr Tomasz Ładoń); 2) Akademia Pomorska w Słupsku (1 osoba: dr Wojciech Bejda); 3) Brzeg (1 osoba: dr Bronisław Szubelak); 4) Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu (1 osoba: dr hab. Andrzej A. Łoś, prof. DSW); 5) Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II (4 osoby: mgr Tomasz Chmielewski, mgr Damian Kalinowski, dr hab. Piotr Kochanek, prof. KUL; mgr Bartłomiej Proc); 6) National and Kapodistrian University of Athens (1 osoba: dr Maria Fragkaki – prelegentka nie przybyła osobiście, a przysłany referat został odczytany przez mgr Annę Miączewską); 7) Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej = Uniwersytet Humanistyczno-Społeczny w Warszawie (1 osoba: prof. dr hab. Bronisław Sitek); 8) Università degli Studi di Napoli Federico II (1 osoba: dr Antonio Bianco); 9) Université de Sousse, Tunezja (1 osoba: dr Selmi Slah); 10) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (3 osoby: dr Wojciech Brillowski – prelegent nie przybył do Lublina, dr hab. Katarzyna Balbuza, dr hab. Krzysztof Królczyk); 11) Uniwersytet Białostocki (1 osoba: dr hab. Robert Suski); 12) Uniwersytet Jagielloński (5 osób: dr Bartłomiej Bednarek, dr hab. Krzysztof Bielawski, mgr Przemysław Biernat, dr Maciej Piedgoń, dr hab. Lech Trzcionkowski); 13) Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (3 osoby: dr hab. Joanna Komorowska, prof. UKSW, dr hab. Anna Tarwacka, prof. UKSW, prof. dr hab. Jan Zabłocki); 14) Uniwersytet Łódzki (4 osoby: dr hab. Sławomir Bralewski, prof. UŁ, dr Paweł Filipczak, dr Andrzej Kompa, dr Przemysław Kubiak); 15) Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (6 osób: prof. dr hab. Krzysztof Amielińczyk – pod nieobecność profesora jego referat odczytał dr Andrzej Chmiel, mgr Mateusz Byra, dr A. Chmiel, dr Henryk Kowalski, dr hab. Ireneusz Łuć, dr Paweł Madejski); 16) Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (1 osoba: dr hab. Hanna Appel); 17) Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie (1 osoba: prof. dr hab. Marek Wilczyński); 18) Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach (1 osoba: mgr Justyna Dawidowicz-Polak); 19) Uniwersytet Szczeciński (5 osoby: mgr Michał Baranowski, mgr Kamil Biały, dr Małgorzata Cieśluk, dr hab. Danuta Okoń, prof. USz, mgr Kamila Swinarska – ta ostatnia osoba nie przybyła do Lublina); 20) Uniwersytet Śląski w Katowicach (3 osoby: dr hab. Agata Kluczek, mgr Damian Pierzak, dr hab. Norbert Rogosz); 21) Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (1 osoba: dr hab. Miron Wolny); 22) Uniwersytet Warszawski (1 osoba: dr Michał N. Faszczka); 23) Uniwersytet Wrocławski (11 osób: mgr Maciej H. Dąbrowski, dr Marek Dobrzański, dr Dominika Grzesik, dr Paulina Komar, mgr Łukasz Krzyszczuk, dr Agata Kubala, dr Adam Pałuchowski, dr Wojciech Pietruszka, dr Agnieszka Wojciechowska, dr Igor Wypijewski, dr hab. Andrzej Wypustek); 24) Uniwersytet Zielonogórski (3 osoby: mgr Daria Chmielowiec, mgr Natalia Gorzkiewicz (Jahołkowska),

dr Daria Janiszewska-Sieńko – wszystkie trzy prelegentki były niestety nieobecne w Lublinie); 25) Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności. Wydział Zamiejscowy w Bydgoszczy (2 osoby: prof. dr hab. Juliusz Jundziłł, dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł, prof. WSIU – prelegenci ci również nie wzięli udziału w konferencji). Oficjalnie zatem wśród uczestników konferencji było 3 prelegentów zagranicznych, z których jednak 2 nie dotarło do Lublina, oraz 61 referentów krajowych, spośród których 55 było obecnych fizycznie na konferencji. Zatem w ostatecznym rozrachunku w konferencji wzięło udział faktycznie 56 osób, reprezentujących 21 ośrodków naukowych, w tym 20 polskich i 1 zagraniczny.

Z powyższej statystyki można wyprowadzić swoisty podwójny (tzn. oficjalny, czyli zgodny z programem, oraz faktyczny) ranking uczestnictwa poszczególnych ośrodków w tym ogólnopolskim spotkaniu starożytników: 1) Uniwersytet Wrocławski: $11/64 = 17, 187\%$; $11/56 = 19, 642\%$, 2) Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej: $6/64 = 9, 375\%$; $5/56 = 8, 928\%$, 3) Uniwersytet Jagielloński: $5/64 = 7, 812\%$; $5/56 = 8, 928\%$, 4) Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II: $4/64 = 6, 250\%$; $4/56 = 7, 142\%$, Uniwersytet Łódzki: $4/64 = 6, 250\%$; $4/56 = 7, 142\%$ i Uniwersytet Szczeciński: $4/64 = 6, 250\%$; $4/56 = 7, 142\%$, 5) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza: $3/64 = 4, 687\%$; $3/56 = 5, 357\%$, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego: $3/64 = 4, 687\%$; $3/56 = 5, 357\%$, Uniwersytet Śląski: $3/64 = 4, 687\%$; $3/56 = 5, 357\%$ i Uniwersytet Zielonogórski: $3/64 = 4, 687\%$ (tylko statystyka oficjalna), 6) Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie: $2/64 = 3, 125\%$; $2/56 = 3, 571\%$ oraz Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności. Wydział Zamiejscowy w Bydgoszczy: $2/64 = 3, 125\%$ (tylko statystyka oficjalna). Według oficjalnej statystyki pozostałych 13 ośrodków było reprezentowanych przez jednego prelegenta, czyli przyjmując cyfrę 64 jako liczbę prelegentów, daje każdemu z nich udział w wysokości 1, 562%. Faktycznie jednak pozostałe ośrodki to 11 centrów reprezentowanych przez 1 wykładowcę. Chodzi więc o 1/56, co daje tym jednostkom udział w wysokości 1, 785%.

Jeśli oficjalną statystykę tę przeanalizować pod kątem stopni i tytułów naukowych owych 64 nominalnych uczestników konferencji, wówczas uzyskuje się następujące dane: mgr = 16 osób (25, 000%), dr = 25 osób (39, 062%), dr hab. = 11 osób (17, 187%), dr hab. uni-prof. = 7 osób (10, 937%), prof. tyt. = 5 osób (7, 812%). Wynika stąd oczywisty wniosek, że tzw. młodszy pracownicy naukowcy, czyli magistrowie i doktorzy, stanowili łącznie 41 osób, a zatem 64, 062% wszystkich oficjalnie zgłoszonych prelegentów tej konferencji.

Obok statystyki oficjalnej istnieje jednak, jak to już wyżej zasygnalizowano, statystyka faktyczna. Należy zatem uwzględnić fakt, że spośród 64 zapowiadanych czynnych uczestników swe prelekcje wygłosiło osobiście tylko 56 osób (87, 500%), a dwa referaty (3, 125%) zostały odczytane przez osoby trzecie (dr M. Frągak → mgr A. Miączewska, prof. dr hab. K. Amielańczyk → dr A. Chmiel). Natomiast 6 osób wśród owych 64, czyli 9, 375%, figuruje tylko w papierowym programie konferencji, na co już wyżej wskazano. Wynika stąd, że łączny stopień absencji wyraża się cyfrą 8, co stanowi 12, 500% oficjalnie zgłoszonych uczestników lubelskiego spotkania starożytników. Wskaźnik ten należy uznać za wysoki. Poza tym kilka osób pojawiło się tylko w dniu, w którym miały wygłosić swój referat. W ekstremalnych przypadkach (przynajmniej jedna osoba) prelegent przybył wyłącznie na swój „występ”. Ten sposób „zaliczania” konferencji jest w dużej mierze efektem ubocznym tzw. punktowego naliczania dorobku naukowego, jaki aktualnie obowiązuje w Polsce.

Poza prelegentami w konferencji wzięło udział kilku znanych badaczy antyku, którzy przewodniczyli poszczególnym sesjom. Byli to w porządku alfabetycznym: dr hab. Agnieszka Dziuba, prof. KUL (Lublin), prof. dr hab. Leszek Mrozewicz (UAM, Poznań), prof. dr hab. Danuta Musiał (UMK, Toruń), dr hab. Maria Musielak, prof. UAM (Poznań) i dr hab. Dariusz Słapek, prof. UMCS (Lublin). W tym gronie miała się znaleźć również prof. dr hab. Maria Zabłocka (UW), jednak nie przybyła ona do Lublina. Należy jeszcze dodać, że we wtorek (29 września) miało miejsce krótkie posiedzenie Komisji Historii Starożytnej PTH (9:00-9:30, sala 301, III p. Nowej Humanistyki).

*

Jak już wyżej wspomniano w poniedziałek (28 września) miała miejsce sesja plenarna. W jej części przedpołudniowej, której przewodniczył prof. dr hab. Leszek Mrozewicz, wygłoszono 5 referatów: I. dr hab. A. Łoś, prof. DSW – *Instytucjonalizacja przemocy jako przyczyna powstania państwa rzymskiego*; II. prof. dr hab. B. Sitek (SWPS, Warszawa) – *Stosowanie kary chłosty jako środka dydaktycznego w antycznym Rzymie. Współczesne refleksje*; III. prof. dr hab. M. Wilczyński (UP, Kraków) – *Przez żołądek do władzy. Spustoszenie, głód i naciski ekonomiczne jako narzędzie przemocy w okresie późnorzymskim*; IV. prof. dr hab. J. Zabłocki – „*Furtum*” w świetle „*Nocy attyckich*” Aulusa Gelliusa; V. dr hab. D. Okoń, prof. USz – *Przemoc tradycji. Uwagi o „dziedziczności” konsulatu*. Natomiast w ramach sesji popołudniowej, której przewodniczyła dr hab. M. Musielak, prof. UAM, przedstawiono 6 prelekcji: I. dr hab. J. Komorowska, prof. UKSW – *The Notion of Biaion in Ancient Ethics* (referat mimo angielskiego tytułu zamieszczonego w programie został wygłoszony po polsku); II. dr hab. K. Bielawski (UJ) – *Ajas Sofoklesa – sacrum i przemoc*; III. dr hab. A. Tarwacka, prof. UKSW – *Przemoc a prawo w świetle zbioru „Philogelos”*; IV. dr hab. A. Kluczek (UŚ) – „*Sabinae*” jako przykład scen przemocy w mennictwie rzymskim; V. dr hab. N. Rogosz (UŚ) – *Zastosowanie przemocy w walkach politycznych w Rzymie w 59 r. przed Chrystusem*; VI. dr S. Słah (Université de Sousse) – *Assassiner les „dieux” de Rome*.

Wtorek (29 września) wypełniły obrady w pięciu sekcjach. ● Sekcja I: *Wschód i Grecja* (sala 321, III p. Nowej Humanistyki). Obradom tej sekcji zarówno przed jak i popołudniu przewodniczył dr hab. K. Bielawski (UJ). W jej ramach wygłoszono w sumie 10 referatów: I. dr A. Wojciechowska (UWr) – *Topos przemocy i bezbożności w relacjach o podbojach perskich w Egipcie*; II. dr A. Pałuchowski (UWr) – *Kreteńska aberracja? Czyli czy i dlaczego na Krecie w epoce klasycznej nie stosuje się kar cielesnych wobec niewolników*; III. dr M. Fragkaki (University of Athens) – *Violence and Justice in Cleon's Speech (Thuc. III 37-50)*. Pod nieobecność prelegentki tekst jej wystąpienia odczytała mgr A. Miączewska; IV. dr D. Grzesik (UWr) – *Jak Etołowie zdobyli Delfy – dominacja Związku Etołskiego w Delfach w latach 321-188 p.n.e.*; V. mgr M. Dobrzański (UWr) – *Doświadczenie przemocy w życiu mieszkańców poleis hellenistycznej Tesalii*; VI. dr A. Kubala (UWr) – *Przedstawienie przemocy na tle seksualnym w sztuce starożytnej Grecji*; VII. dr M. Cieśluk (USz) – *Kobieta jako ofiara i sprawczyni przemocy w antycznej powieści greckiej*; VIII. mgr T. Chmielewski (KUL) – *Przemoc w „Agamemnonie” Ajschylosa*; IX. mgr P. Biernat (UJ) – *Perverted Sacrifice w „Ajasio” Sofoklesa? Kilka uwag o interpretacji Alberta Henrichsa*; X. mgr D. Kalinowski (KUL) – *Przemoc Losu w Sofoklesowej interpretacji dziejów Edypa*. ● Sekcja II: *Republika Rzymska* (sala 301, III p. Nowej Humanistyki). Obradom przedpołudniowym przewodniczył dr hab. N. Rogosz (UŚ), natomiast część

poobiednią prowadziła dr hab. A. Dziuba (KUL). Łącznie wygłoszona tutaj 9 prelekcji: I. dr hab. M. Wolny (UWM) – *Przemoc polityczna w Kartaginie po roku 201 p.n.e. a okoliczności wygnania Hannibala*; II. dr hab. I. Łuc (UMCS) – *Rzymskie sądownictwo wojskowe*; III. dr M.N. Faszczka (UW) – *Przemoc symboliczna jako forma utrzymania dyscypliny w republikańskiej armii rzymskiej*; IV. dr M. Piegoń (UJ) – *Chłosta mieszkańca z Como a sprawa statusu tej osady*; V. dr B. Szubelak (Brzeg) – *Miecz lateński w panoplium wojownika celtyckiego (V-I w. p.n.e.)*; VI. dr hab. H. Appel (UMK) – *Naruszenie sacrosanctitas tribuni plebis w działaniach Tyberiusza Grakcha*; VII. dr H. Kowalski (UMCS) – *Vis publica w Rzymie w okresie schyłku Republiki. Organizacja i metody*; VIII. dr T. Ładoń (AJD) – *Przemoc jako element walki politycznej w Rzymie w okresie pierwszej wojny domowej*; IX. mgr K. Całus (AJD) – *Zastosowanie przemocy w czasie wyborów konsularnych w Rzymie w latach 54-52 p.n.e.* • Sekcja III: *Cesarstwo Rzymskie* (sala 318, III p. Nowej Humanistyki). W ramach tej sekcji zaplanowano najwięcej, bo aż 13 wystąpień. Jednak 4 z nich nie doszły do skutku z powodu nieobecności referentów. Sesji przedpołudniowej przewodniczyła dr hab. D. Okoń, prof. USz, zaś popołudniu obrady moderowała dr hab. A. Kluczek (UŚ). Oto zaplanowana przez organizatorów sekwencja wystąpień: I. dr hab. K. Balbuza (UAM) – *Captivi nobiles i triumfator. Symboliczna interakcja pomiędzy najważniejszymi aktorami spektaklu triumfalnego*; II. mgr N. Gorzkiewicz (Jahołkowska) i mgr D. Chmielowiec (UZ) – *Agryppina Młodsza. Portret krwawej władczyni* (obie prelegentki były nieobecne); III. mgr M. Byra (UMCS) – *Wybuch pierwszej wojny dackiej Trajana jako przykład działania mechanizmów rzymskiej agresji*; IV. mgr J. Dawidowicz-Polak (UP-H w Siedlcach) – *Kommodus – zły cesarz? Obraz przemocy w „Historia Augusta” na przykładzie biografii cesarza Kommodusa*; V. dr hab. K. Królczyk (UAM) – *Hic finis Antoninorum nomini in re publica fuit. Śmierć cesarza Heliogabala i potępienie jego pamięci*; VI. dr D. Janiszewska-Sieńko (UZ) – *Kara i sankcje polityczne wobec potępionych przeciwników politycznych w czasach Sewerów* (prelegentka była nieobecna); VII. mgr M. Baranowski (USz) – *„Nie zostawię psa w tym mieście”, czyli o okrucieństwie Aureliana w „Historia Augusta”*; VIII. dr W. Bejda (AP w Słupsku) – *Aleksander Jannajos w ujęciu Józefa Flawiusza*; IX. dr hab. R. Suski (UB) – *Rzymska Lotaryngia i Alzacja? Czy w 2. poł. IV w. Rzymianie byli rządni rewanżu na Persach? Rzymska historiografia 2. poł. IV i V w. (brewiarzyści i „Historia Augusta”) a Sassanidzi*; X. dr P. Komar (UWr), dr W. Pietruszka (UWr), dr I. Wypijewski (UWr) – *Rzymska przemoc ekonomiczna*; XI. dr P. Kubiak (UŁ) – *Porywcy Rzymianie i przypadkowi przestępcy, czyli o przestępstwach popełnionych w afekcie w antycznym Rzymie*; XII. prof. dr hab. J. Jundziłł (WSIU w Bydgoszczy) – *Przemoc domowa w powieściach czasów rzymskich* (prelegent był nieobecny); XIII. dr hab. B. Stawoska-Jundziłł, prof. WSIU – *Argument siły w metodologii kształcenia w kulturze rzymskiej. Uwarunkowania, uzasadnienia, wiarygodność przekazów źródłowych* (prelegentka była nieobecna). • Sekcja IV: *Późne Cesarstwo i Bizancjum* (sala 331, III p. Nowej Humanistyki). Obrady, którym przewodniczył prof. dr hab. M. Wilczyński (UP, Kraków), ograniczyły się ze względu na niewielką liczbę mówców do sesji przedpołudniowej. Wygłoszono 6 referatów: I. dr hab. S. Bralewski, prof. UŁ – *Postawa Sokratesa z Konstantynopola i Hermiasza Sozomena wobec różnorodnych form przemocy*; II. dr hab. P. Kochanek, prof. KUL – *Antyczne synonimy przemocy jako topos w kartografii średniowiecznej*; III. dr P. Filipczak (UŁ) – *Topografia konfliktów społecznych w Antiochii nad Orontesem (IV-VI w.*

n.e.); IV. dr A. Kompa (UŁ) – *Wojsko na ulicach późnoantycznego Konstantynopola*; V. mgr K. Biały (USz) – *Jan Ksyfilinos o wojnie domowej Cezara z Pompejuszem w „Epitome Historii Rzymskiej” Kasjusza Diona*; VI. mgr Ł. Krzyszczuk (UWr) – *Konflikt Ezawa z Jakubem w egzegezie alegorycznej Hieronima ze Strydonu*. • Sekcja V: *Religia* (sala obrad RW, parter Nowej Humanistyki). Moderatorem tej sekcji była prof. dr hab. D. Musiał (UMK). Także i tu ze względu na małą liczbę zgłoszonych wystąpień obrady rozpoczęto o 15:00 a zakończono o 17:00. Ogółem zaprezentowano 5 wykładów: I. dr hab. L. Trzcionkowski (UJ) – *Przemoc i ofiara krwawa w „Iliadzie”*; II. dr A. Bianco (Università di Napoli) – *Human Sacrifice at the Time of Homeric Epic: A Case from Eleutherna* (prelegent był nieobecny); III. dr hab. A. Wypustek (UWr) – *Zmarli jako heroes i jako biaoiothanatoi. Między heroizacją a demonizacją zmarłych w epoce grecko-rzymskiej*; IV. dr B. Bednarek (UJ) – *Przemoc wobec zwierząt? Semiotyka ofiary w starożytnej Grecji*; V. mgr M.H. Dąbrowski (UWr) – *Motywy literackie zabójstwa przy ołtarzu w „Eneidzie” w kontekście ofiary krwawej*.

Dru ga sesja plenarna, zamykająca przedmiotową konferencję, odbywała się w środę (29 września) między godziną 9:30 a 12:30. Pierwotnie jako miejsce obrad planowano salę Rady Wydziału (parter Nowej Humanistyki), jednak ze względu na małą liczbę uczestników, którzy dotrwali do końca lubelskiej konferencji, spotkanie to przeniesiono do sali 301 w tymże gmach Nowej Humanistyki. Obradom przewodniczył dr hab. P. Kochanek, prof. KUL. Organizatorzy przewidzieli 7 referatów, jednak ostatecznie wygłoszono ich pięć: I. dr P. Madejski (UMCS) – *Agresywność Rzymian jako kategoria historiograficzna*; II. prof. dr hab. K. Amielańczyk (UMCS) – *Vis – pomiędzy prawem rzymskich deliktów prywatnych a rzymskim prawem karnym publicznym* (prelegent był nieobecny, a treść jego wystąpienia odczytał dr A. Chmiel); III. dr A. Chmiel (UMCS) – *Quaestio per tormenta w rzymskim procesie karnym*; IV. mgr D. Pierzak (UŚ) – *Agitatus Orestes. Retoryczna argumentacja na podstawie matkobójstwa w „Mowach” Cicerona*; V. mgr B. Proc (KUL) – *Kary perskie (Plut. Artaks. 14-17). Prawda czy fikcja literacka?*; VI. mgr K. Swinarska (USz) – *Niszczenie starożytnych zabytków na Bliskim Wschodzie jako narzędzie działania współczesnych terrorystów* (prelegentka była nieobecna); VII. dr W. Brillowski (UAM) – *„Krew i piach” – o przemocy w filmowych wizjach walk gladiatorских* (prelegent był nieobecny).

*

Kolejna konferencja zorganizowana pod auspicjami Komisji Historii Starożytnej PTH, tym razem w gościnnych murach Wydziału Humanistycznego UMCS w Lublinie, dobiegła końca. W porównaniu z poprzednią, która miała miejsce w Szczecinie (18-20 wrzesień 2013) (por. P. Kochanek, *Elity w świecie starożytnym [Ogólnopolska Konferencja Starożytnicza, Szczecin, 18-20 IX 2013]*, VoxP 34 (2014) t. 61, 659-661), gdzie w oficjalnym programie wymieniono 68 (*de facto* 65) uczestników (w tym 7 gości zagranicznych) afiliowanych do 29 ośrodków badawczych, do Lublina przybyło, jak wynika z przedstawionych wyżej statystyk, nieco mniej badaczy (64, w tym 3 gości zagranicznych, *de facto* 56) z 25 ośrodków badawczych (*de facto* z 21). Jednak liczba oficjalnie reprezentowanych ośrodków krajowych była taka sama, tzn. wyrażała się liczbą 20. W Szczecinie najaktywniejsi byli gospodarze, czyli reprezentanci Uniwersytetu Szczecińskiego, wygłosili bowiem aż 10 odczytów, stając się w ten sposób liderem rankingu. Badacze z UAM zabrali w Szczecinie głos 8 razy, a starożytnicy UWr przedstawili 7 referatów. KUL miał tam 3 przedstawicieli. Tymczasem w Lublinie gospodarze oddali, co jasno wynika z powyższej statystyki, prym

badaczom wrocławskim, którzy w sumie prezentowali swój dorobek aż 12 razy (11 x UW r + 1 x DSW). Fakt ten jest jednak konsekwencją dysproporcji w ilości i w obszarze personalnej katedr „antycznych” obu ośrodków.

Natomiast jeśli chodzi o szeroko rozumianą historię Bizancjum oraz antyk chrześcijański, to w Szczecinie reprezentowało te dziedziny 10 badaczy (14, 705%) na 68 oficjalnie zgłoszonych uczestników, podczas gdy w Lublinie tylko 5 osób (7, 812%) na 64 oficjalne zgłoszenia. W wielkościach faktycznych wygląda to nieco inaczej: Szczecin to 10 na 65 = 15, 384%; Lublin to 5 na 56 = 8, 928%.

W ostatecznym podsumowaniu należy raz jeszcze podkreślić sprawną organizację lubelskiej konferencji i ogromny wysiłek małej grupy organizatorów tego przedsięwzięcia. Kolejna konferencja starożytnicza pod auspicjami Komisji Historii Starożytnej PTH ma się odbyć w Poznaniu w roku 2017.

Piotr Kochanek – Lublin, KUL

5. EGZEGEZA ŚW. HIERONIMA (Saint-Étienne, 15 X 2015; Lyon, 16 X 2015)

W dniach 15-16 X 2015 r. w Saint-Étienne (Université Jean Monnet) i w Lyonie (Université Catholique de Lyon) odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. *Egzegeza św. Hieronima (L'exégèse de saint Jérôme)*. Organizatorami sympozjum były trzy jednostki naukowe: Université Jean Monnet Saint-Étienne, Université Catholique de Lyon i Laboratorium badawcze Histoire et Sources des Mondes Antiques, korzystające z pomocy dwóch stwarzyszeń: Textes pour l'Histoire de l'Antiquité Tardive i Approches Littéraires, Linguistiques et Historiques des Sources. Do udziału w komitecie naukowym konferencji organizatorzy zaprosili wybitnych znawców antyku chrześcijańskiego: honorowy przewodniczący – Pierre Jay (Université de Rouen), członkowie – Élie Ayroulet (Université Catholique de Lyon), Aline Canellis (Université Jean Monnet Saint-Étienne), Régis Courtray (Université Toulouse Jean Jaurès), Benoît Jeanjean (Université de Bretagne Occidentale, Brest), Laurence Mellerin (Le Centre National de la Recherche Scientifique, Histoire et Sources des Mondes Antiques – Sources Chrétiennes, Lyon), Bernard Meunier (Le Centre National de la Recherche Scientifique, Histoire et Sources des Mondes Antiques – Sources Chrétiennes, Lyon), Bertrand Pinçon (Université Catholique de Lyon). Zamiarem organizatorów było przebadanie różnych aspektów egzegezy św. Hieronima (od strony filologicznej, biblijnej, historycznej) obecnej nie tylko w komentarzach do poszczególnych ksiąg biblijnych, lecz także w innych jego pracach, np. w listach, homiliach, czy pismach polemicznych. Ich zdaniem egzegeza Hieronima zasługuje na szczególną uwagę ze względu na swe bogactwo. Hieronim korzystał bowiem ze źródeł żydowskich, chrześcijańskich i pogańskich, greckich i łacińskich (znał pisma Filona Aleksandryjskiego, Orygenes, Dydyma Ślepego, Tertuliana, Cyprian, Hilarego z Poitiers), stosował zarówno egzegezę alegoryczną, jak i dosłowną. Egzegeza Hieronima znacząco wpłynęła na Augustyna czy Juliana z Eklanum oraz na myślicieli epoki średniowiecza.

Obrazy w pierwszym dniu konferencji (czwartek – 15 X 2016) odbywały się na Uniwersytecie Jean Monnet w Saint-Étienne (Site Tréfilerie – 33 rue du Onze-Novembre – 42100 Saint-Étienne; Bâtiment B – 1er étage – Salle du Conseil – B1.1).